Jari Vilén

Suurlähettiläänä kuohuvassa Keski-Euroopassa

MINERVA

Suurlähettiläänä kuohuvassa Keski-Euroopassa

Jari Vilén

Suurlähettiläänä kuohuvassa Keski-Euroopassa

minerva
Minerva Kustannus Oy
Helsinki

Kuvat: Jari Vilénin kotialbumi sekä Suomen Unkarin- ja Puolan suurlähetystöt

www.minervakustannus.fi

© Jari Vilén ja Minerva Kustannus Oy, 2021

Kansi ja ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy
ISBN 978-952-375-345-7
Painettu EU:ssa, Scandbook 2021

Évalle ja Maxille

SISÄLLYS

Suurlähettilään juhlaa ja arkea 9

Lukijalle 11

1 Politiikasta diplomatiaan.....13

2 Kahtiajakautuneeseen Unkariin.....24

3 Kohti vallanvaihtoa.....69

4 Laina-ajalla ja lainarahalla 113

5 Äänestyskoppien vallankumous.....131

6 EU-puheenjohtaja Unkari.....146

7 Minne menet, Unkari?.....168

8 Siirtyminen Puolaan 179

9 Puola on toista maata 186

10 Suomi-taloista Auschwitziin 196

11 Jälleen kohden vallanvaihtoa.....255

12 Historiansa vangit.....290

13 Unkari ja Puola Euroopan poliittisina suunnannäyttäjinä? 303

Lopuksi.....318

Henkilöhakemisto 321

SUURLÄHETTILÄÄN JUHLAA JA ARKEA

Olen sekä ulkoministerinä että historioitsijana aina rohkaissut Suomen ulkomaanedustustoissa palvelleita entisiä suurlähettiläitä kirjoittamaan muistiin ja mahdollisuuksien mukaan myös julkaisemaan kertomuksensa ja analyysinsä asioista, joita he ovat olleet virkauransa aikana olleet hoitamassa. Muistelmat ovat tietenkin aina subjektiivisia, ja mitä pitempi aika niiden käsittelemistä tapahtumista on kulunut, sen epäluotettavammaksi pelkän muistin varassa tehty teksti käy. Kaikilla kirjoittajilla on myös tiedostamattaankin taipumus kertoa asioista oma toiminta parhaassa mahdollisessa valossa esittäen. Tästä huolimatta muistitietoaineisto kirjoitettuna tai suullisesti nauhoitettuna on aina arvokasta ymmärrystä ja tietämystä kasvattavalle historiantutkimukselle.

Jari Vilénin kirja on siitä poikkeuksellinen, että teksti on tuoreeltaan kirjoitettua ja tekijä jatkaa edelleen ulkoasiainhallinnon palveluksessa. Sen vuoksi on ymmärrettävää, että kirjassa esitetyt analyysit ja arviot voivat olla niin sanottuja kammattuja mielipiteitä, vaikkeivät vähäisimmässäkään määrin sensuroituja olekaan.

Vilénin lähettilästehtävät ovat vieneet hänet Suomen edustajana Budapestiin ja Varsovaan – kahteen maahan, joita tänään

pidetään Euroopan unionin ongelmallisimpina jäsenmaina. Siksikin Vilénin kuvaus kokemuksistaan ja näiden maiden yhteiskunnallisesta ja poliittisesta kehityksestä on erityisen arvokas ja hyödyksi Euroopan unionin tilanteen ymmärtämisessä.

Kirja antaa osaltaan myös hyvin konkreettisen ja vakuuttavan vastauksen toisinaan esitetyille kansalaiskysymyksille siitä, mihin lähetystöjä ja lähettiläitä oikein tarvitaan. Multidiplomatia EU:ssa ei korvaa kahdenvälisiä suhteita, eikä sitä miten lähettiläät työskentelevät kansalaisyhteiskunnan ja elinkeinoelämän moninaisten tarpeiden tyydyttämiseksi – ja sen ohella luovat ja ylläpitävät sekä historian huomioon ottavaa että ajantasaista ja tulevaisuuteen tähtäävää maakuvaa.

Jari Vilénillä ja minulla on yhteinen tausta eduskunnassa ja myös ministereinä samassa ministeriössä. Puoluetaustamme erilaisuudella ei ole merkitystä, sillä kuten ulko- ja turvallisuuspoliittisten selontekojen eduskuntakäsittely osoittaa, vallitsee meillä vahva ja arvokkaana pidettävä pyrkimys laajaan yhteisymmärrykseen ulko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinjauksista. Emme myöskään ole vierastaneet diplomaattiuran ulkopuolelta tehtyjä sivurekrytointeja ulkoasiainhallinnon erilaisiin tehtäviin. Ne ovat osoittautuneet hyödyllisiksi resurssilisäyksiksi, kuten sekin että diplomaattitehtävissä toimineita voidaan hyvin käyttää myös muissa valtionhallinnon tai järjestö- ja elinkeinoelämän tehtävissä.

Tämä kirja valaisee mielenkiintoisella tavalla kahden keskeisen eurooppalaisen maan historiaa ja tilannetta ja antaa realistisen ja totuudenmukaisen kuvan suurlähetystöjen juhlasta ja arjesta.

Erkki Tuomioja

LUKIJALLE

Tämä kirja pohjautuu muistiinpanoihini niiden seitsemän vuoden ajalta, joina minulla oli etuoikeus palvella Suomen suurlähettiläänä Unkarissa sekä Puolassa keskellä näiden molempien maiden lähihistorian ehkä kiinnostavimpia, mutta myös kuohuvimpia vuosia 2007–2014.

Unkarissa viettämäni viiden vuoden aikana maalla ehti olla kolme hallitusta, kolme pääministeriä ja kolme presidenttiä. Vuonna 2010 Unkarissa koettiin täysin poikkeukselliset parlamenttivaalit, joissa yksi puolue sai haltuunsa perustuslain muuttamiseen tarvittavan kahden kolmasosan enemmistön, jonka se on kyennyt pitämään itsellään jo vuosikymmenen. Samanaikaisesti Unkari koki myös äärioikeiston voimakkaan nousun sekä ajautui pysyvältä näyttävään kiistaan Euroopan unionin kanssa EU:n perusarvoihin kuuluvan oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta: kiistaan riippumattomista tuomioistuimista, korruption vastaisista toimista ja median vapaudesta.

Niiden kahden intensiivisen vuoden aikana, jotka ehdin palvella Puolassa ennen siirtymistäni EU:n ulkosuhdehallinnon palvelukseen, Puola oli määrätietoisesti raivaamassa tietänsä yhdeksi EU:n keskeisistä jäsenvaltioista. Kuitenkin samaan

aikaan yhteiskunnassa ja erityisesti Puolan katolisen kirkon vahvassa vaikutusvallassa olevalla maaseudulla kyti tyytymättömyys ja epäluulo, joka purkaantui vuoden 2015 parlamenttivaaleissa sekä vallan että poliittiseen suunnan vaihtoon.

Teos pyrkii myös kuvaamaan sitä työtä, mitä Suomen Unkarin ja Puolan suurlähetystöissä toimikauteni aikana tehtiin. Uskon, että tämän kirjan tarinat heijastavat monella tapaa sitä työtä, mitä Suomen kaikkiaan noin 90 suurlähetystössä ja konsulaatissa tehdään ympäri maapalloa Suomen ja suomalaisten intressien turvaamiseksi.

Tämä kirja antaa lukijalle mahdollisuuden päästä tarinoiden avulla kurkistamaan niin diplomatian usein salatuksi koettuun maailmaan korkean tason tapaamisineen ja keskusteluineen kuin edustustojen arkiseen aherrukseen Suomen julkisuuskuvan rakentamiseksi, hädässä olevien suomalaisten auttamiseksi ja suomalaisten yritysten tukemiseksi.

Hyviä lukuhetkiä ja mielenkiintoista matkaa vallankamarien ja kylpylöiden täyttämästä romanttisesta Budapestistä tuhkasta nousseeseen ja kiihkeästi sykkivään Varsovaan sekä Unkarin ja Puolan maaseudun rauhaan ja niiden maakuntakaupunkien historiallisille poluille!

Helsingissä 17.4.2021
Jari Vilén

1

POLITIIKASTA DIPLOMATIAAN

Elokuun 1. päivän aamuna vuonna 2007 suljimme vaimoni Janinan kanssa Töölön pikkuruisen kotimme oven ja lähdimme suunnistamaan kahden matkalaukun kera kohti täysin uutta elämää ja uusia haasteita. Olin aloittamassa työni Suomen suurlähettiläänä Unkarissa ja samalla siirtymässä karriääripoliitikosta karriääridiplomaatiksi. Malévin lennon noustua ilmaan Helsinki-Vantaan lentoasemalta minulla oli pari tuntia aikaa miettiä, miten tähän kaikkeen oikein oli päädytty. Miten Lapista kotoisin oleva taksiyrittäjän poika oli nyt itselleenkin yllätyksellisesti luopumassa poliitikon urasta ja valjastamassa eduskunnassa oppimansa taidot Suomen etujen ajamiseen vieraassa maassa?

Politiikka ja ulkopolitiikka ovat kiinnostaneet minua niin kauan kuin muistan. Kotikaupungissani Kemissä, jonka poliittinen värikartta tunnetusti edustaa ideologian vasenta laitaa, muistan kokeneeni poliittisen herätykseni 15-vuotiaana vuoden 1979 eduskuntavaalien jälkeen. Kokoomuksen voitettua vaalit valtioneuvos Johannes Virolainen lausui kuolemattomat sanansa: ”Mitä kokoomus aikoo tehdä vaalivoitollansa?” Jostain syystä koin hyvin vahvasti, että kansan tahtoa ei ollut kunnioitettu ja että kokoomuksen vaalivoiton jälkeen kansan tahto ei

toteutunut. Pari vuotta myöhemmin kävelinkin eräänä kevätpäivänä koulun päätyttyä kokoomuksen paikallistoimistoon pyytääkseni *Uusi Suomi* -sanomalehteä lukevalta Kokoomuksen Nuorten Liiton piirisihteeri Ilkka Kiurulta puolueen periaateohjelman itselleni luettavaksi. Ohjelman luettuani ja verrattuani sitä muiden puolueiden ohjelmiin palasin takaisin ja liityin Kokoomusnuorten jäseneksi.

Oma kotini oli hyvin epäpoliittinen. Toisen polven yrittäjäperheessä perheen toimeentulo ja selviäminen niin suhdannevaihtelujen kuin verottajankin aiheuttaman paineen alaisuudessa oli keskeisin asia, eikä sijaa politikoinnille juuri ollut. Jostain syytä politiikasta tuli kuitenkin minun elämäni, ja koulutovereideni suunnistaessa jalkapalloharjoituksiin minä lähdin mielelläni aateseminaareihin ja muihin puoluerientoihin.

Pikkuhiljaa politiikka imi minut yhä syvemmin mukaansa. Päädyin kunnallisvaaliehdokkaaksi vuoden 1984 kunnallisvaaleihin, ja ensimmäisen vaalikampanjani vietin käytännössä jakamalla vaaliesitettäni kädestä käteen Valtakadun ja Meripuistokadun kulmauksessa Kemin keskustassa. Vaaliesite oli kopiokoneella keltaiselle A4-paperille tehty ja kahtia taitettu lappunen, johon ystäväni Pekka Bergström oli taiteillut sarjakuvakaupunki Kemin imagoon sopivan sarjakuvamuotoon tehdyn ohjelmajulistukseni. Nämä vaalit eivät tuoneet minulle vielä valtuustopaikkaa, mutta siivittivät minut kuitenkin nuorisoasuntolautakunnan jäseneksi elämäni ensimmäiseen poliittiseen luottamustehtävään. Kahdeksan vuotta myöhemmin vuonna 1992 – asuessani jo Brysselissä – minut valittiin Kemin kaupunginvaltuutetuksi.

Luonnollisesti oli hetkiä, jolloin vertasin politiikan tekemisen mielekkyyttä siitä maksettavaan hintaan. Paras mahdollinen poikaystävä ei nimittäin ole henkilö, joka vapaasta viikonlopusta nauttimisen sijaan suunnistaa viikonlopputilaisuuksiin,

seminaareihin tai puoluevaltuuston kokouksiin. Yliopisto-opiskelujeni aikana ajauduin myös yliopiston luottamustehtävien pariin ja toimin Oulun yliopiston ylioppilaskunnan edustajistoon valittuna jäsenenä. Yliopistossa ollessani koin myös ensimmäisen kansainvälisen diplomatian tuulahduksen, kun tulin valituksi yhdeksi niistä opiskelijoista, joiden kanssa Neuvostoliiton valtionpäämies Mihail Gorbatšov ja hänen Raisa-puolisonsa sekä presidentti Mauno Koivisto ja Tellervo-puoliso kävivät kahvipöytäkeskustelun Oulun yliopiston Linnanmaan kampuksella syksyllä 1989. Sain kunnian istua tilaisuudessa rouva Raisa Gorbatšovan vieressä.

Kun olin saanut Oulun yliopistosta valmistumisen jälkeen vuonna 1990 stipendin jatko-opintoja varten Irlannin Trinity Collegeen, löysin matkalta toisen elämääni merkittävällä tavalla muuttaneen tahon: Euroopan unionin. Osallistuminen yliopiston Eurooppa-politiikan kurssille avasi silmäni täysin uudella tavalla, kun tutustuin silloin kaukaiselta ja epämääräiseltä tuntuvaan Euroopan yhteisöön (EY), joka oli nykyisen Euroopan unionin edeltäjä. Pureuduin Irlannin-vuoteni aikana kaikella tarmolla ja innostuksella juuri EY:n rakenteeseen, tavoitteisiin sekä toimintaan – ja pian löysinkin itseni EY:n päämajasta Brysselistä yhtenä ensimmäisistä suomalaisista EY-harjoittelijoista. Samassa harjoitteluerässä keväällä 1992 kanssani aloittivat muun muassa sittemmin presidentin kansliapäälliköksi ja myös suurlähettilääksi edennyt Päivi Kairamo sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjissä uraa tehnyt Nina Suomalainen.

Brysselin vuosistani minulle ovat lähtemättömästi jääneet mieleen Suomen EY-jäsenyysneuvotteluiden viimeiset hetket, jolloin itse työskentelin harjoittelijana Euroopan parlamentin EPP-ryhmässä. Parlamentin sosialistiryhmässä työskenteli puolestaan SDP:n sinne lähettämänä nykyään jo edesmennyt Jukka

Oas. Jukan kanssa meitä yhdisti näkemys siitä, kuinka mielestämme elimme EY-neuvottelujen loppupuolella yhtä Suomen lähihistorian merkittävimmistä hetkistä, ja mietimmekin, miten voisimme päästä osalliseksi näihin historiallisiin neuvotteluihin. Lyhyen pohdinnan jälkeen päätimme yksimielisesti tukeutua vanhaan suomalaiseen sananlaskuun ja totesimme, että eihän yrittänyttä laiteta.

Odotettuna viimeisenä neuvottelupäivänä lähdimme Jukan kanssa suunnistamaan kohti komission silloista päämajaa Breydel-rakennusta, jossa esitettäisiin Suomen EY-jäsenyysneuvottelujen loppuhuipennus. Juuri ennen rakennuksen ovelle pääsyä törmäsimme sisälle papereidensa kanssa kiirehtivään, neuvottelujen aluepolitiikasta vastaavaan neuvokseen Antti Uusi-Hakalaan. Lyöttäydyimme Antin molemmille puolille näyttäen äärimmäisen huolestuneilta ja samalla hänen papereitaan tutkien. Ennen kuin huomasimmekaan, olimme päässeet turvamiesten ohitse sisälle rakennukseen ja ohittaneet alakerrassa päivystävän suomalaistoimittajajoukon, joka aina virkeän näköistä Helena Petäistöä lukuun ottamatta näytti täysin uupuneelta yhä jatkuvaan odotukseen. Kiirehdimme Antin vanavedessä hissiin, joka vei meidät yhdeksänteen kerrokseen tiloihin, joissa neuvotteluja käytiin. Hissistä poistuessani huomasin seisovani Jacques Delorsin, silloisen komission puheenjohtajan, vieressä.

Kävin kohteliaasti ilmoittautumassa paikalla olevalle eurooppaministeri Pertti Salolaiselle, joka ei näyttänyt ollenkaan yllättyneeltä saapumisestani, toisin kuin hänen silloinen avustajansa Jan Vapaavuori. Istuuduimme sitten Jukan kanssa muun suomalaisdelegaation joukkoon odottamaan neuvottelujen lopputulosta ja yritimme parhaamme mukaan näyttää siltä kuin olisimme juuri siellä missä meidän pitääkin olla. Neuvottelujen viimein ratkettua muistan tunteneeni muiden läsnä olleiden tavoin syvää

helpotusta ja mielihyvää. Tämä tunne vaihtui kuitenkin nopeasti jonkinlaiseksi antikliimaksiksi, kun ulkoministeri Heikki Haavisto ilmoitti välittömästi lehdistölle, että juuri saavutettu neuvottelutulos oli täysin riittämätön ilman kansallista EY-tukipaketin solmimista, ja näin ollen Suomen liittyminen Euroopan yhteisöön oli erittäin epävarmaa.

Neuvottelutuloksen saavuttamista seurasivatkin sitten kiihkeät kuukaudet kampanjoidessani Suomen EU-jäsenyyden puolesta ennen kaikkea ympäri Lappia. Kuten koko maassa, Lapissakin mielipiteet vaihtelivat kuviteltujen loputtomien rahavirtojen ja saksalaisinvaasion välillä. Mieleeni on jäänyt erityisesti Savukosken kunnan koulukeskuksessa pidetty yleisötilaisuus, jossa koululaiset, opettajat ja vanhemmat keskustelivat keskenään mahdollisen Suomen EU-jäsenyyden haitoista ja hyödyistä. Keskustelussa värikkäimmin kantansa ilmaisi keskuksen vahtimestari, joka ilmoitti lukkiutuvansa perunakellariin haulikon kanssa, jos kansanäänestyksen tulos olisi myönteinen ja avaisimme oven saksalaisten uudelle Lapin-valloitukselle. Sama henkilö soitti minulle sitten myöhemmin Suomen EU-jäsenyyden toteuduttua kysyen, missä ne saksalaiset mahtoivat olla, kun hänelläkin olisi hyvää mökkimaata tarjolla.

Vuonna 1995, juuri Suomen EU-jäsenyyden voimaanastumisen jälkeen, minulle avautui ainutlaatuinen mahdollisuus palata takaisin Lappiin hyödyntämään niin Irlannissa kuin Brysselissä keräämiäni EU-taitojani, kun otin vastaan Lapin liiton maakuntasihteerin viran. Työhöni kuului hallinnollisten ja Lapin edunvalvonta-asioiden lisäksi myös EU:n tutkimus- ja innovaatiorahoitushankkeiden valmistelua. Neljän vuoden ajan kuljin Lappia ristiin rastiin sekä EU-projektien että aluekehityspolitiikan merkeissä, ja uskon, että osittain tunnustuksena tästä työstä minut valittiin Lapin vaalipiiristä eduskunnan jäseneksi vuonna 1999.

Ensimmäiset onnittelusoitot kansanedustajaksi valitsemisesta vaihdoimme Jyrki Kataisen ja Jyri Häkämiehen kanssa. Kun nousin ensimmäisen kerran eduskuntatalon portaita vasta valittuna kansanedustajana ja kuulin ensimmäisen kerran eduskunnan uskomattoman huomaavaisten ja taitavien vahtimestarien tervehtivän minua sanoilla ”Tervetuloa, edustaja Vilén”, tunsin syvää kiitollisuutta lappilaisia äänestäjiä kohtaan siitä, että minulle oli suotu tämä ainutlaatuinen mahdollisuus olla mukana kansakuntamme poliittisen linjan määrittelyssä. Aina, kun istuin eduskunnan päärakennuksen kahvilan takaosassa olevissa pöydissä – niiden samojen pöytien äärellä, joita olin nähnyt historian kirjoissa ja joiden ääressä toisen maailmansodan aikana silloiset kansanedustajat istuivat ja pohtivat koko kansankuntamme kohtaloa – tunsin saman vastuun ja velvoitteen, jota minäkin sain nyt kantaa. Koin, että kansanedustajan työssä minulla oli aidosti jotakin annettavaa, mutta samalla sitäkin enemmän opittavaa.

Kahdeksan vuottani eduskunnassa tulevat aina jäämään mieleeni erityisen ainutlaatuisena elämänvaiheena siihen kuuluvine hyvine ja huonoine puolineen. Eduskuntatyö on luultavasti kaikista lukuisista ja kiinnostavista minulle tarjoutuneista työtehtävistäni suurin rakkaus, sillä missään muussa työssä ei ole samalla tavoin konkreettisesti mukana säätämässä ja muokkaamassa lainsäädäntöä, joka vaikuttaa meidän kaikkien elämään, hyvinvointiin ja turvallisuuteen.

Rivikansanedustajan tärkein tehtävä on kuunnella Suomen parhaita asiantuntijoita, oppia heiltä ja pyrkiä sitten muodostamaan kuultujen faktojen pohjalta kokonaisuuden kannalta paras mahdollinen ratkaisu. Hänen merkittävin työnsä, oli hän sitten oppositio- tai hallituspuolueen edustaja, tapahtuu valiokunnissa, joissa tärkeintä ovat juuri asiantuntijakuulemiset. Kuulemisten

perusteella lainsäädännön yksityiskohtia hiotaan ja viimeistellään ennen kuin lain hyväksymisestä äänestetään eduskunnassa. Oman kansanedustajakauteni aikana sain työskennellä muun muassa hallintovaliokunnan, ulkoasiainvaliokunnan sekä suuren valiokunnan jäsenenä ja lopulta myös viimeksi mainitun puheenjohtajana.

Hyvin nopeasti eduskuntaan tultuani löysimme saman henkisten nuorten ja innostuneiden kansanedustajien piirin, johon kuului itseni lisäksi kokoomuksesta muun muassa Jyrki Katainen, Jyri Häkämies, Marjukka Karttunen ja Marja Tiura. Lappilaisena poliitikkona aluepolitiikka oli luonnollisesti vahvasti osa omaa toimialakenttääni, ja minulla oli ilo saada työskennellä samalla tavoin ajattelevien ja innostavien kollegoiden, kuten Esko Kurvisen, Pekka Ravin ja Timo Seppälän kanssa. Oli myös ilahduttavaa huomata, kuinka saman henkisiä kaikki lappilaiset kansanedustajat olivat puoluekannasta ja hallitus–opositio-asetelmasta huolimatta. Yhteistyö lappilaisten edustajakollegoiden Esko-Juhani Tennilän, Hannu Takkulan, Maija Raskin, Hannes Mannisen, Markus Mustajärven ja Johanna Ojala-Niemelän kanssa oli miellyttävää ja opettavaista. Jokaisella meistä oli oma erityisroolimme yhteisissä talkoissa, ja kaikkien yhteinen tahto oli tehdä parhaansa Lapin maakunnan puolesta. Se, joka oli hallitusvastuussa tai jolla oli parhaat vaikutuskanavat, oli aina vuorollaan keskeisessä roolissa tavoitteidemme läpiviemisessä.

Ehkäpä pitkäkantoisin henkilökohtainen saavutukseni tässä roolissa oli silloisen Poliisin tietohallintakeskuksen hajasijoittaminen Rovaniemelle. Prosessi oli pitkä ja vaikea, mutta silloinen sisäministeri Ville Itälä vakuuttui argumenteistani, joita lappilaiset kollegani osaltaan tukivat. Keskeinen perusteluni uudistukselle oli toisaalta hallitusohjelman kirjaus hajasijoittamisvelvoitteesta, mutta ennen kaikkea se, että uudistuksen avulla Lappiin

voitaisiin luoda kokonaan uusi osaamisalue. Ville Itälällä oli rohkeutta viedä uudistus läpi sen vastustuksesta huolimatta, ja myöhemmät vaiheet ovat osoittaneet argumenttieni kestävyyden.

Kansainvälisen kokemukseni vuoksi myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä EU-politiikka olivat vahvasti mukana päivittäisessä työssäni. Kiinnostukseni ulkosuhteisiin siivittikin minut nopeasti Pohjoismaiden neuvoston yhteistyöhön, jossa toimin konservatiiviryhmän puheenjohtajana vuonna 2001. Tämän lisäksi kuuluin sekä Etyjin että Välimeren unionin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskuntiin. Jatkumona kansainvälispainotteiselle kansanedustajakaudelleni puolueen puheenjohtaja Ville Itälä päätti niin minun kuin eduskuntaryhmänkin yllätykseksi esittää minua Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeriksi Kimmo Sasin tilalle. Sasi puolestaan siirtyi Olli-Pekka Heinosen Ylen johtajaksi siirtymisen seurauksena vapautuneelle liikenne- ja viestintäministerin paikalle. Jännittävien vaiheiden jälkeen, jossa myös onnettarella oli osansa, sain sitten olla mukana Paavo Lipposen II hallituksen lopputaipaleella vuoden 2002 alusta alkaen.

Sain elää mukana Lipposen hallituksen loppuvaiheita, jotka osaltani huipentuivat EU:n suureen laajentumiseen ja allekirjoitusjuhlaan Ateenan Akropoliilla 16.4.2003, jolloin sain yhdessä pääministeri Lipposen kanssa allekirjoittaa liittymisasiakirjan Suomen tasavallan puolesta. Saan kiittää tästä kunniasta ulkoministeri Erkki Tuomiojaa sekä pääministeri Paavo Lipposta ja sisäministeri Ville Itälää. Heidän mukaansa oli tärkeää, että molemmat keskeiset hallituskumppanit allekirjoittaisivat liittymissopimuksen, ja ministeri Tuomioja olikin heti valmis tekemään minulle tilaa. Seuraavana päivänä hallitus Suomessa vaihtui, ja pääministeri Anneli Jäätteenmäen erikoisluvalla sain vielä jäädä edustamaan uutta hallitusta vuorokaudeksi Ateenaan,